

BİR DERİALTI FASİYOLİYAZIS OLGUSU*

A. U. Özkan**

S. Genç***

Fasiyola hepatica (*Fasciola hepatica*)nın yol açtığı ve halk arasında "kelebek hastalığı" olarak bilinen fasiyoliyazis (distomatoz), yurdumuz otçul hayvanlarında en sık rastlanılan trematodlardandır¹⁰. Erişkin şekilleri, keçi, koyun, sığır, manda, at, eşek, deve gibi evcil hayvanlarla çeşitli yabancı memelilerin safra yollarında yerleşerek hastalık tablosu oluşturur.

İnsanlarda, safra yolları başta olmak üzere, vena porta dalları, iliyak arter, akciğe, göz ve diğer organlarda sapık yerleşme gösterebilir. Yurdumuzda ilk olgu, 1934 yılında F. Erden⁶ tarafından bildirilmiştir. 1978 yılına kadar bildirilen olgu sayısı 14 e ulaşmıştır^{1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,13}. Bunların içinde deri altı yerleşmesine ait herhangi bir örneğe rastlayamadık. Dünya literatüründe de bu lokalizasyonu gösteren olgu sayısı fazla değildir.¹² Bu nedenle olgumuzun yayınlanmasının uygun olacağını düşündük.

OLGU :

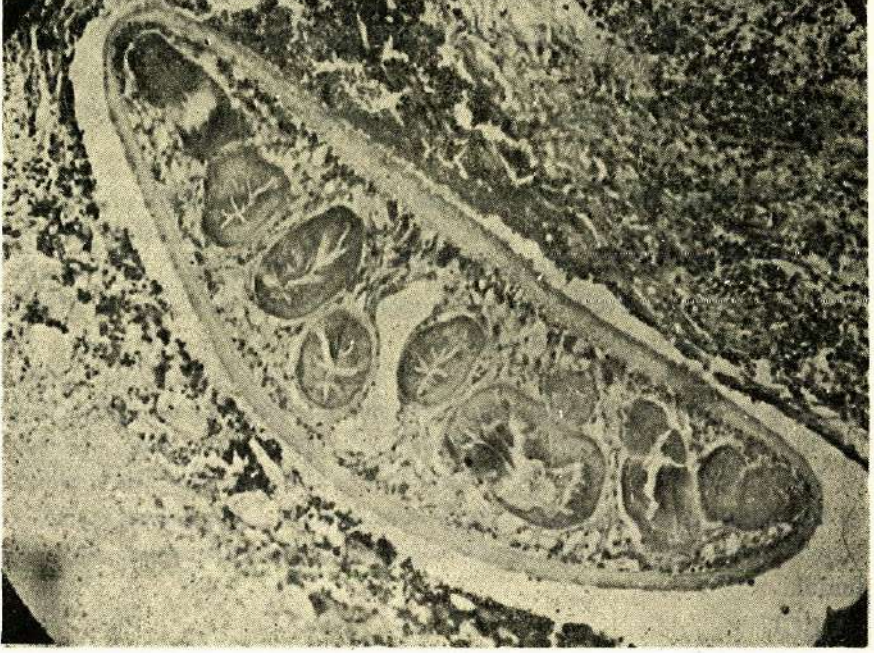
M.A., 50 yaşında Antalya'lı erkek (Pat. Prot. No : 1455/68). Göğsünün ön sağ tarafında, deri altında, 4 aydan beri devam eden ağrılı şişlikten yakınmakta. Tümör ön tanısı ile total olarak çıkarılan ve histolojik inceleme için kürsümüze gönderilen lezyon, bir tarafı deri ile örtülü, 3x4x1 cm. boyutlarında bir doku parçası idi. Buna yapılan kesitlerde, deri altı yağ ve bağ dokusunda, çevresi ödemli görünüşte hemorajik bir odağın varlığından başka patolojik değişiklik dikkati çekmedi. Hemorajik görünüşteki bölgeden hazırlanan histolojik preparatlarda, fibroadipö doku içinde bir boşlukta yer alan bir parazit kesiti görüldü (Şekil 1). Bunun, en dışta ince bir kütikül tabakası ile örtülü bulunduğu, kütikül altındaki gevşek doku içinde ise, orta kısımda, tek sıra yassı hücrelerle döşeli bir boşluk ve bunun iki tarafında, tek sıra silendirik hücrelere döşeli, kanal kesitlerinin varlığı dikkati çekti. Çevredeki fibroadipö dokuda, yer yer lökositlerden zengin yoğun yangısal yanıt, ödem, ekstrasvaze eritrosit toplulukları ve çok sayıda eozinofil lökosit gözlemlendi.

* IV. Ulusal Patoloji Kongresinde takdim edilmiştir. 1979, Ankara.

** A.Ü. Tıp Fak. Patoloji Kürsüsü Öğr. Üyesi

*** A.Ü. Tıp Fak. Mikrobiyoloji ve Parazitoloji Kürsüsü Öğr. Üyesi

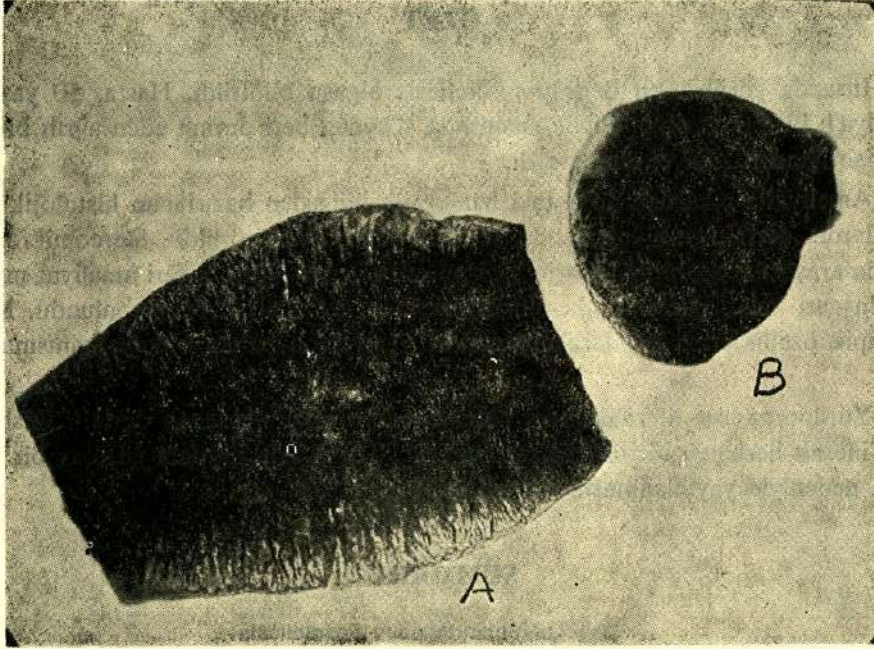
Parafin blok içindeki doku parçası ile, takibe alınmamış bulunan doku parçaları, parazite ait parçaları ortaya çıkarmak için, stereomikroskop altında dikkatle incelendi. Sonunda iki parça ayırıldı. Parafin bloktan çıkarılan doku içinde bu-

Şekil. 1 - Deri altı fibro - adipöz doku içinde yer alan parazite ait kesit ve çevresinde eozinofillerden zengin, yoğun yangısal yanıt. Hem. Eo. X100.

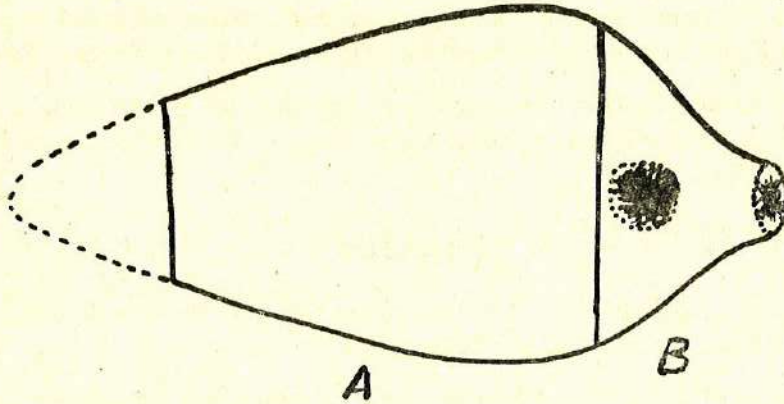
lunan parça (Şekil 2,A), iki taraftan da kesik oluşundan anlaşılacağı üzere, parazit vücudunun orta bölümünü simgelemektedir. Bunun bir uca daha geniş, öbür uca doğru gittikçe incelen yassı şekilde olduğu anlaşılmaktadır. Takibe alınmamış olan doku parçalarından ayıklanan parazit parçası (Şekil 2,B) bir uca konik bir çıkıntı gösteriyordu. Birisi bu uzantı ucunda, diğeri biraz daha arkada olmak üzere, birbirine yakın büyüklükte 2 çekmen vardı. Doku parçaları arasında parazitin üçüncü (arka) parçasını bulamadık.

Bulunan iki parçanın monte edilmiş halini gösteren şeması Şekil 3 te görülmektedir. Morfolojik özelliklerine göre; halkalara ayrılmamış yassı vücutlu, ön uca daha geniş olup arkaya doğru gittikçe daralan, birisi öndeki konik çıkıntı ucunda, diğeri biraz daha arka tarafta ve birbirlerine yakın büyüklükte iki çekmeni bulunan bir parazit ile karşı karşıya olduğumuz anlaşılmaktadır. Parçalardan birisi bulunamadığı için, kesin ölçüye dayanmamakla beraber, bulunan iki parçaya bakılarak, parazitin boyunun 7-9 mm kadar olabileceği tahmin edilmiştir.

Şekil. 2 - Doku içinde bulunan parazite ait iki parçanın makroskopik resmi. A - Parafin bioktan çıkarılan dokuda bulunan parça, B - Parafin takibine girmeyend okuda bulunan parça.

Yukarda açıklanan morfolojik özellikler, Trematoda sınıfının, Digenea alt sınıfında Fasciolopsidae familyasının *Fasciola hepatica* türünün özelliklerine uymaktadır. Bu nedenle, olgumuzun *Fasciola hepatica*'nın insan deri altı dokusunda sapık yerleşmesine bağlı bir fasiyoliyazis örneği olduğu kanısına vardık.

Şekil- 3 - Şekil 2 deki parçalardan yararlanılarak çizilmiş parazit şeması.

ÖZET

İnsanda görülen bir derialtı fascioliasis olgusu bildirildi. Hasta, 50 yaşında Antalya'lı bir erkek olup, göğüs duvarında 4 aydan beri devam eden ağrılı bir derialtı şişliğinden şikayet etmekteydi,

Ameliyatla çıkarılan dokudaki hemorajik bölgeden hazırlanan histolojik preparatlarda, derialtı yağ dokusunda yer alan bir parazit görüldü. Stereomikroskop altında araştırılarak, birisi parafin bloktan çıkarılan dokuda, diğeri ameliyat materyelinin geri kalan parçalarında olmak üzere, parazite ait 2 parça bulundu. Makroskopik özelliklerine bakılarak, parazitin Fasiyola hepatica olduğu kanısına varıldı.

Yurdumuz Tıp literatüründe, daha önce yayınlanmış insan derialtı Fasiyoliazis'ine ait herhangi bir örneğe rastlamadık. Türkiye'de ilk defa görülen bir olgu oluşu nedeniyle yayınlanmasını uygun bulduk.

SUMMARY

A Case of Subcutaneous Fascioliasis (The first case in Turkey)

A case of subcutaneous fascioliasis in human has been reported. The patient was a 50 year-old man from Antalya (one of the southern provinces in Turkey), and gave a history of painful swelling on his chest wall of 4 months duration.

Paraffin sections from hemorrhagic area of surgical material showed a parasite lying in subcutaneous fibro-adipose tissue. Under stereomicroscope, we found two parts of the parasite, one of them in the tissue taken out of paraffin block, the other in the remaining parts of surgical material. Gross features of these two parts and microscopic findings revealed that the parasite was *Fasciola hepatica*.

In our country literature, we could not encounter any other example of human subcutaneous fascioliasis published previously, so we liked to report it as a first case in Turkey.

LİTERATÜR

1. Arif Macit : Zonguldak'ta *Fasciola hepatica*'dan mütevelli bir vak'a ile dört *Anguillulose* vak'ası : Tıp Dünyası, 11 : 3392, 1938
2. Balcı, S. ve Gündoğan, N. : Fascioliasis (çocukluk çağında ana safra yollarında gözlenen bir *Fasciola hepatica* vakası münasebetiyle) : Çocuk Sğ. ve Hast. Der., 16 : 75, 1973

3. Berklin, K., Gülbaran, R. ve Kayhan, T. : Eozinofilik akciğer infiltratı gösteren bir distomatosis vak'ası : Türk Tıp Cem. Mec. 26 : 279, 1960
4. Ceylan, N. : Bir karaciğer dıştomu vak'ası, Fasciola hepatica : Tıp Dünyası, 13 : 4521, 1940
5. Egeli, E.Ş. ve Tayanç, M. : İnsanda distomatose hepaticque : Tıp Dünyası, 8 : 2843, 1935
6. Erden, F. : İstanbul'da çıkan bir distomatose (Fasciola hepatica) vak'ası : Tıp Dünyası, 7 : 2461, 1934
7. Gökkok, N.H. ve Ünal, T. : Ana safra yolları Fascioliasis'i (yeni gözlenmiş bir hasta nedeniyle) : Med. Bull. Nümune Hospital, 11 : 399, 1971
8. Kırmızı, F. ve Ademođlu, E. : Bir dıştomatose vak'ası : Dirim, 34 : 57, 1959
9. Merdivenci, A. : Medikal Helmintoloji Ders Kitabı, yenilenmiş 2. basım, s. 32-41, Hilal Matbaacılık Koll. Şirketi, İstanbul, 1978
10. Oytun, H.Ş. : Tıbbi Parazitoloji, 4. bası, s. 299-306, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1968
11. Ülker, M. : Cerrahî müdahale ile şesbit ve tedavi edilen distomatose vak'ası : A.Ü. Tıp Fak. Mec., 11 : 102, 1958
12. Vaucel, M. : Medicine Tropicale, s. 129-133, Editions Médicales Flammarion, Paris, 1952
13. Yiğitbaşı, Ö. ve Gacar, H. : Fasciola hepatica ile insanda husule gelmiş bir akut kole-sistit ve hepatit vak'ası Dirim, 36 : 132, 1961